

рішень, створений відповідно до Закону України «Про доступ до судових рішень» та налагодження процесу оперативного обміну інформацією в електронному вигляді між судовими установами, учасниками судового процесу, а також іншими державними структурами з метою забезпечення справедливого та неупередженого правосуддя в Україні. електронні звернення, консультації та анкетування:

Електронні портали, такі як «Електронна митниця» та «Електронні закупівлі»; Прикладами електронної політики є веб-сайти представників влади, які можуть містити як інформаційне, та і інтерактивне медіа-наповнення.

Органами місцевого самоврядування та обласними державними адміністраціями створюються локальні Портали адміністративних послуг, зокрема: Київський портал адміністративних послуг¹, Харківський Єдиний дозвільний центр – Центр надання адміністративних послуг;

Неурядовими організаціями та громадськими активістами в Україні створюються майданчики для обговорень існуючих проблем та збільшення прозорості, відкритості, рівності, спільності при роботі з державними органами влади:

За підтримки міжнародних організацій, зокрема, Програми Розвитку ООН в Україні, Міжнародного фонду «Відродження», Фонду «Східна Європа», виконані декілька проектів, серед яких слід відзначити:

ПРАВА ТА СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМЛЯНИНА - ГОЛОВНА МЕТА МУНІЦИПАЛЬНОЇ ВЛАДИ

Олексієнко С.Б., заслужений юрист України, Президент Українського фонду науково-економічного та юридичного співробітництва

На нашу думку надзвичайно цінним є те, що така важлива і вічно актуальна тема сьогодні обговорюється саме у відомчому навчальному закладі МВС України. Це лишній раз підкреслює що для міліції як і для інших правоохоронних органів та правозахисних органів питання захисту прав людини є найважливішим.

Тому тему задач правоохоронних органів по захисту прав людини залишаємо спеціалістам. Разом з тим сьогодні хотілось би підняти питання, яке на нашу думку безпосередньо стосується проблеми захисту прав людини місцевими органами влади.

Права людини сьогодні є однією з ключових проблем, які досліджуються з самих широких та різноманітних позицій - з філософсько-гуманістичної точки зору, в аспекті сутності публічної влади, принципів модернізації політичної та правової системи, проведення соціально-економічної та культурної політики, і з екологічними загрозами, злочинністю тощо.

Права та свободи людини як найвищий критерій рівня та розвиненості сучасної людської цивілізації виражають найбільш сутнісне у взаємовідносинах як людини з людиною, так і людини зі всіма соціальними спільнотами, в яких вона природним чином перебуває - від сім'ї, нації і народності, соціально-класової належності, професійно-трудоваї групи, політико-державного до людства. У цих правах та свободах втілені політичні, економічні, соціальні, духовно-ідеологічні, культурні та екологічні основи життєдіяльності людей не тільки в окремих суспільствах та державах, а і в масштабах загальнолюдських.

Важливість та актуальність даної теми не треба доводити, оскільки права людини є органічним компонентом демократичного політичного простору, інструментом гуманізації суспільних відносин, формування творчої особистості та встановлення постіндустріального людства. На права людини покладають вирішення ряду внутрішніх, міжнародних та глобальних завдань. Права знаходять свою присутність практично в кожній сфері життєдіяльності людини,

¹ <http://ac.dozvil-kiev.gov.ua/>.

відображаючи її життя в особливому якісному стані, пов'язаному із затвердженням у громадській свідомості та практиці ідеї свободи особистості.

Сучасний стан суспільного універсуму і його специфічні прояви призводять до формування нової методологічної культури, пов'язаної з парадигмальними зрушеннями в ній, до пошуків іманентних проектів втілення в життя загальнолюдських цінностей, розв'язання життєво важливіх проблем сучасної цивілізації. Так, у сучасній філософії робиться закономірний висновок щодо необхідності розробки теоретичних інновацій соціально-філософської рефлексії, мета яких - побудова цілісного образу людини, опис механізмів, які забезпечують цю цілісність, проникнення в структуру людської особистості, максимально точно відтворення об'єктивних зв'язків і зведення їх у єдину теоретичну картину світу, що можливо на основі методології соціального гуманізму. Тобто, проблема людини починає ставати тим вузловим пунктом, до якого мають стягуватися всі елементи наукового дослідження.

Такий концептуальний підхід дозволяє дослідити не лише цінність людської особи як категоріальний синтез соціально-філософської методології, а проаналізувати людину, її життя, права та свободи, честь і гідність у контексті сучасного конституціоналізму, муніципалізму та муніципальної влади як ціннісної детермінанти демократичного розвитку суспільства і держави. У цьому контексті, формування істинного уявлення про людину, її права та свободи з наступним його аналізом у незмінній формі здійснюється за допомогою рефлексивної методики, що створює безпосередній зміст соціально-філософської теорії та юридичної антропології. Нове бачення сучасної людини у контексті становлення інститутів локальної демократії та інституціоналізації муніципальної влади детермінує вимоги її переорієнтації до суто людських проблем - по суті проблем місцевого значення, дослідити які можна за рахунок специфічної комбінації методів і особливого понятійного апарату соціальної філософії, соціології, політології, психології та сучасної юридичної теорії.

Вважаємо, що найбільш рельєфно проявляється та знаходить свою апробацію ідея цінності людської особи, її прав та свобод на локальному рівні – у межах місцевого самоврядування та процесах інституціоналізації муніципальної влади. Адже визнання та становлення в Україні місцевого самоврядування, глибокі економічні і політичні перетворення у суспільстві і формування на цій основі нової демократичної державності безпосередньо пов'язані з виробленням і практичною реалізацією принципово нових для нас підходів до прав та свобод людини, до вирішення як загальнодержавних, так і регіональних, а також місцевих проблем у даній сфері.

Саме місцеве самоврядування має створити умови для формування у людському співтоваристві відчуття громадянськості - однієї з тих базових, наріжних рис суспільства, які знаходяться у фундаменті соціуму. Громадянськість - це готовність і здатність людини до активної участі у справах суспільства і держави на основі глибоко усвідомлення своїх прав та обов'язків. Вона є антитезою таким поняттям як аполітичність, абсентеїзм, соціально - політична індиферентність та синонімом соціально-політичної активності, патріотизму. Громадянськість історично пов'язана з ранніми формами демократії, зокрема з безпосередньою участю у справах громади і зародженням суспільних відносин полісного типу. За своєю суттю громадянськість означає ступінь кооперації людей в одне ціле, ступінь відходу від біологічних потреб та руху до потреб соціальних, ступінь спільності, єдності людей. Громадянськість консолідує суспільство, вона знаходиться в основі колективізму, детермінуючи цілісність та монолітність суспільних утворень. Громадянськість в її найбільш розвинутій формі передбачає розвиток таких цінностей, як права та свободи, мир та справедливість, відповідальність та соціальна рівність. А це - ключові цінності розвинутого демократичного та громадянського суспільства.

Тому, на нашу думку, місцеве самоврядування відіграє вагомую роль у процесі формування громадянського суспільства, враховуючи, що усі права, свободи та масові види соціально-політичної активності, різні недержавні прояви суспільного життя людей зароджуються та у кінцевому рахунку

реалізуються у територіальних громадах, які утворюють соціальну базу громадського суспільства.

Бажаю учасникам конференції плідної творчої роботи.

ПРО ДЕЯКІ ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Колб О.Г., д.ю.н., професор, директор ННІПП НАВС

Колб І.О., здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС

Прийняття нового КПК України, внесення змін у КК України, КВК України, Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» й інші нормативно-правові акти з питань протидії злочинності, а також нагальні практичні проблеми, що пов'язані із забезпеченням особистої безпеки засуджених у виправних колоніях, зумовлюють необхідність удосконалення оперативно-розшукового та іншого правового регулювання зазначеного кола питань у контексті реформування Державної кримінально-виконавчої служби України (ДКВСУ). Саме такі шляхи визначено в Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України, схваленій Указом Президента України від 8.11.2012 р. № 631/2012, у розділі 3 якої «Шляхи і способи розв'язання проблеми» зазначено, що реалізацію положень Концепції будуть здійснювати шляхом прийняття нових актів законодавства та внесення змін до актів, що регулюють питання діяльності ДКВСУ й порядок виконання покарань.

Аналогічний підхід визначено й у Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року в розділі «Шляхи і способи розв'язання проблем».

Проте ні зазначені, ні інші нормативно-правові акти, серед яких і новий КПК України, належних гарантій механізмів виконання кримінальних покарань, зокрема з питань забезпечення особистої безпеки не передбачають, обмежуючись загальними поняттями та формальними положеннями з означеної тематики. Показовим у цьому контексті є КПК України, у якому немає окремого розділу (глави, статті тощо), присвяченого цьому питанню. У пункті 12 ч. 3 ст. 42 КПК України зазначено, що підозрюваний (обвинувачений) має право заявляти клопотання про проведення процесуальних дій для забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо. Право на клопотання, а не на особисту безпеку, має й потерпілий (п. 5 ч. 1 ст. 56 КПК України), представник потерпілого (ч. 4 ст. 58 КПК України), свідок (п. 8 ч. 1 ст. 66 КПК України) та інші учасники, суд і сторони кримінального провадження. Водночас у кримінальному процесуальному законі не передбачено ні гарантій забезпечення безпеки учасників кримінального провадження, ні елементи правового механізму забезпечення цього права.

Про забезпечення права на особисту безпеку на загальному рівні йдеться в Концепції державної політики у сфері реформування ДКВСУ, незважаючи на те, що в розділі 1 «Проблема, що потребує розв'язання» наведено обставини, які негативно позначаються на безпеці життєдіяльності особи в умовах її ізоляції від суспільства (незадовільні умови тримання засуджених в УВП, неналежна кількість і якість продуктів харчування, низький рівень медико-санітарного й епідемічного забезпечення тощо). Ані мета Концепції (розділ 2), ані розділ 3, що визначає шляхи та способи розв'язання проблеми, не містять жодної згадки про право на особисту безпеку. Натомість ужито лише терміни, що є наближеними за змістом до поняття безпеки, а саме: гуманізація умов тримання засуджених, поліпшення цих умов, удосконалення системи охорони здоров'я осіб, яких тримають в УВП і СЗО, тощо (розділ 3 Концепції).

Цілком формальний підхід пропонує і Концепція реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року. Зокрема, констатуючи в розділі «Проблеми, які потребують розв'язання» про ускладнення криміногенної ситуації та виникнення нових форм і способів